

Timrå kommun

Timra.kommun@timra.se

2019-02-28

1 (21)

Dnr-2018:6435

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Arenaskolan
i Timrå kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Arenaskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen. En förteckning över underlag som Skolinspektionen inhämtat vid granskningen finns i bilaga 1. Bakgrundsuppgifter om verksamheten redovisas i bilaga 2.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Arenaskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i hög utsträckning* skolans utveckling av undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att öka medvetenheten om hur lärarna kan göra i undervisningen för att bidra till att stärka elevernas självförtroende och motivation.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas *i flera delar* av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att skolans rektor tillsammans med lärare och annan skolpersonal reflekterar över och omprövar hur gemensamma strategier och förhållningssätt i det samlade arbetet med att skapa studiero fungerar.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn har rutiner för att analysera betyg och nationella prov ur olika perspektiv för att säkerställa att betygen är rättvisa och likvärdiga och att de nationella proven särskilt har beaktats.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 27 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6435) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling av undervisningen.

Sammanfattande skäl för bedömningen

Rektorn leder det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Detta bland annat genom att se till att skolans arbets- och förhållningssätt, roller och ansvar är tydliga för all personal samt att det finns förutsättningar för samverkan mellan lärare. Rektorn följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat, undervisningens genomförande och verksamhetens förutsättningar tillsammans med personalen. Utifrån analysen och identifierade utvecklingsbehov, genomför rektorn utvecklingsåtgärder och fördelar resurser. Rektorn ger viss styrning kring frågor som gäller skolans arbete med jämställdhet. Nedan följer skälen för bedömningen i varje del som granskats inom området.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Skolledningen, rektorn och två biträdande rektorer¹, leder det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektorn ser till att skolans arbets- och förhållningssätt, roller och ansvar är tydliga för all personal. Detta visar intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn samt dokumentation. En skriftlig instruktion beskriver skolans organisation och arbetssätt, såväl roller och ansvar som rutiner och riktlinjer för skolans centrala arbetsprocesser, till exempel undervisningsprocessen. I intervjuer uppger lärare att skolan har mycket tydliga rutiner och att det är lätt att hitta information. Lärare och rektorn uppger vidare att de tydligt beskrivna rollerna och processerna bidrar till att skapa stabilitet på skolan över tid, eftersom det inte blir störningar i arbetet när personal byts ut. I skolenkäten² våren

¹ Fortsättningsvis i detta avsnitt omnämns främst rektorn även om de biträdande rektorerna har stor del i arbetet.

² Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med en två årsfrekvens för alla skolor. Enkätresultat finns på webbplatsen <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-rapporter-och-beslut-fran-skolinspektionen?sok=SokSE>.

2018 hade pedagogisk personal vid Arenaskolan högre resultat på frågeområdet *Rutiner* jämfört med genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter.³

Granskningen visar vidare att rektorn ger lärarna förutsättningar att samverka och lära tillsammans i kollegiet. Rektorn ser till att det finns tydliga mötesstrukturer där möten har bestämda syften och agendor samt att det finns tillräcklig mötestid. Flera lärare uppger att samverkan är en av skolans styrkor. Lärarnas strukturerade samverkan sker i tre konstellationer; lärare som undervisar samma elevgrupper (lärteam), lärare som undervisar samma ämnen (ämneslag) samt i mixade grupper (pedagogiska caféer). Personal från elevhälsan besöker lärteamen regelbundet. Lärteamen leds av teamledare, vilka ingår i en ledningsgrupp tillsammans med skolledning och personal från elevhälsan. Ledningsgruppen fungerar som ett forum för skolutveckling och teamledarna har som uppgift att föra dialogen vidare i teamen. Pedagogiska caféer är forum för kollegialt lärande med planerat innehåll som förstelärare ansvarar för. I intervjuer betonar rektorn och lärare att kollegialt lärande sker kontinuerligt i de olika grupperna samt att samverkan bidrar till att skapa likvärdighet för eleverna på skolan.

Rektorn ser också till att obehöriga lärare får en planerad och noga övervägd introduktion. Skolledningen har en inledande introduktion med obehöriga⁴ och nyanställda lärare. Därefter fortsätter introduktionen under ledning av förstelärare. Det finns en skriftlig plan för introduktionen och förstelärarna fungerar som mentorer för nyanställda under det första läsåret på skolan. Bland annat gör de lektionsbesök och ger stöd i arbetet med att planera undervisningen samt i arbetet med bedömning och betygsättning. Såväl rektorn som lärare uppger i intervjuer att obehöriga lärare får en strukturerad och omfattande introduktion och bra stöttning i det fortsatta arbetet. Detta uppger även lärare som för närvarande får introduktion på skolan.

Rektorns ansvar för skolans systematiska kvalitetsarbete

Rektorn följer upp och analyserar skolans kunskapsresultat och resultat av skolans arbete med värdegrund, undervisningens genomförande och verksamhetens

³ Indexvärde för pedagogisk personal vid Arenaskolan var 8,2 vilket kan jämföras med genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter 6,5.

⁴ Andelen legitimerade och behöriga lärare vid skolenheten läsåret 2017/18 var 65 procent, vilket var lägre än genomsnittet i riket, 71,4 procent.

förutsättningar. Rektorn ser till att skolans kvalitetsarbete sker systematiskt och löpande under läsåret samt att elever, lärare och övrig skolpersonal görs delaktiga. Skolans kunskapsresultat, bland annat betyg, sammanställs vid varje terminsslut och rektorn analyserar tillsammans med lärarna hur verksamhetens förutsättningar och genomförande påverkar resultaten och hur resultaten kan bli bättre. Rektorn ser också till att resultat kopplade till skolans arbete med värdegrund följs upp och analyseras. Underlag för detta är till exempel elevenkäter och olika samråd med elever. Lärarna gör också varje termin en prognos över elevernas förväntade måluppfyllelse i årskurs 9 utifrån ett nuläge. Lärarna analyserar resultaten individuellt, i lärteamen och i ämneslagen för att finna framgångsfaktorer och utvecklingsbehov. Analysarbetet som sammanställs ger rektorn en nulägesbild och utgör ett stöd för prioritering av resurser och insatser. Rektorn följer också upp undervisningens genomförande kontinuerligt genom strukturerade lektionsobservationer, medarbetarsamtal och lönesamtal.

Utifrån analyserna och de behov av utveckling som identifieras, genomför rektorn utvecklingsåtgärder och fördelar resurser. Enligt rektorn och lärare medför prognosarbetet att skolan tidigt kan sätta in insatser både på individ- och gruppnivå. I det första fallet handlar det om att uppmärksamma och sätta in åtgärder för enskilda elever, exempelvis extra anpassningar. I det senare fallet handlar det om att sätta in behovsanpassade insatser för skolans verksamhet. Ett sådant exempel är att nya läromedel köpts in för att förbättra måluppfyllelsen i ämnet engelska. Rektorn dokumenterar utvecklingsåtgärder i en utvecklingsplan som omfattar mål och åtgärder samt hur uppföljning ska ske och vem som är ansvarig.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar att rektorn ger viss styrning kring frågor som gäller skolans arbete med jämställdhet. Rektorn tar ansvar för att personal och elever utvecklar sin kunskap om jämställdhet och följer delvis upp lärarnas arbete med jämställdhet i undervisningen. Detta framgår av intervjuer med rektorn, lärare och elever. Lärarna tar på olika sätt upp jämställdhet i undervisningen exempelvis i innehåll och läromedel. Rektorn har gett uppdrag till lärarna att diskutera jämställdhet i ämneslagen och det förekommer att rektorn vid medarbetarsamtal följer upp hur lärare arbetar med jämställdhet, men detta sker inte på ett ordnat sätt så att alla lärare berörs. Höstterminen 2018 fick alla lärare ta del av en föreläsning om jämställdhet av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och skolan genomförde en temavecka om jämställdhet. Skolans likabehandlingsgrupp gör även insatser för att öka medvetenheten om jämställdhet hos lärare och elever.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektors ledarskap. Som en framåtsyftande kommentar vill Skolinspektionen peka på att rektorn behöver fortsätta att stärka sin ledning av skolans arbete med jämställdhet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skäl för bedömningen

Undervisningen är strukturerad och utgår från läroplanens mål avseende kunskaper och värden och lärarna tydliggör för eleverna vad de förväntas lära sig och utveckla. Undervisningen i stort innehåller en variation mellan olika arbetsformer och arbetssätt och eleverna ges mestadels ett aktivt lärarstöd. Eleverna görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen och i sitt eget lärande. Undervisningens innehåll och arbetssätt anpassas i stora delar utifrån varje enskild elevs behov och förutsättningar, men detta gäller i mindre mån elever som når långt i sin kunskapsutveckling. I granskningen framkommer att undervisningen inte i tillräcklig omfattning innehåller inslag som bidrar till att stärka elevernas självförtroende och motivation. Skolinspektionen bedömer därför att skolan behöver inleda ett utvecklingsarbete i denna del. Nedan följer skälen för bedömningen i varje del som granskats inom området.

Målfokuserad och strukturerad undervisning

Undervisningen utgår från läroplanens mål avseende kunskaper och värden och lärarna tydliggör för eleverna vad de förväntas lära sig och utveckla. Undervisningen är strukturerad och lärarna ser till att det finns ett logiskt flöde mellan arbetsmoment. Skolans lärare arbetar efter en gemensam rutin för undervisningsprocessen som omfattar att planering av undervisningen ska utgå från läroplanen och att lektionens

syfte och mål ska klargöras för eleverna. Elever och lärare uppger att lärarna håller genomgångar på lektionerna där de förmedlar vad eleverna ska lära sig och vad olika moment under lektionerna syftar till. De uppger även att många lärare gör planeringar tillgängliga för elever genom skolans lärplattform. Rutinen för undervisningsprocessen anger att varje lektion ska ha en tydlig start som återkopplar till föregående lektion och att lektionen ska avslutas med en gemensam sammanfattning med fokus på syfte, innehåll och vilket lärande som skett. Enligt skolledning, lärare och elever följer lärarna denna struktur och så sker även vid samtliga lektionsobservationer i granskningen.

Varierad undervisning och aktivt lärarstöd

Undervisningen i stort innehåller en variation mellan olika arbetsformer och arbetssätt, såsom arbete i helklass, grupparbete och enskilt arbete samt olika undervisningsmetoder och material. Även om undervisningen i de flesta ämnena innehåller en god balans och variation, finns enstaka ämne där undervisningen består till stor del av samma typ av aktivitet. Detta framgår av intervjuer med lärare, elever och skolledning. Flera lärare har en stor variation och växling i undervisningen. Det finns lärare som redan vid terminsplaneringen lägger in olika arbetsformer och arbetssätt. Dock finns det lärare i ämnet matematik som menar att det av flera skäl är svårt att variera undervisningen. Lärare och elever uppger också att undervisningen i detta ämne innehåller mest enskilt arbete och likadant arbetssätt på lektionerna.

Undervisningen innehåller mestadels ett aktivt lärarstöd genom att lärarna leder och hjälper eleverna framåt i deras kunskapsutveckling. Lärarna har tydliga genomgångar, säkerställer att eleverna förstår innehållet och att eleverna kommer igång med sitt arbete. I de flesta fall stödjer och hjälper lärarna eleverna under arbetets gång så att eleverna bibehåller sitt engagemang, men undantag finns. Detta framgår av intervjuer med lärare, elever och av lektionsobservationer. Lärarna ger förklaringar så att eleverna förstår och om det behövs förklarar lärarna samma sak på flera olika sätt. Lärarna går runt i klassrummen och kontrollerar att eleverna hänger med, även elever som inte räcker upp handen. Elever uppger dock att elever som sitter i grupprum ofta tappar fokus och att lärarna inte uppmärksammar det eftersom att de mest är i klassrummen. Även vid lektionsobservationer förekommer exempel på att elever i grupprum ägnar sig åt annat än uppgiften, utan att lärarna på ett konstruktivt sätt vidtar åtgärder så dessa elever att bibehåller engagemang i uppgiften.

Elevernas delaktighet i undervisningen och i sitt eget lärande

Eleverna görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen. I fråga om detta ger underlagen vid granskningen en samstämmig bild. Eleverna får medverka i att planera undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll. Exempelvis genom att

eleverna får berätta vad de är intresserade av, ge förslag på innehåll i undervisningen, på vilket sätt de ska arbeta och hur de ska visa sina kunskaper. Lärarna frågar efter elevernas synpunkter vid utvärdering av undervisningen, vad som fungerat bra och vad som kan utvecklas. Många lärare gör detta löpande, efter en avslutad lektion eller ett avslutat arbetsområde. Skolan genomför även övergripande utvärderingar med eleverna i slutet av varje termin. Elever uppger att de upplever att lärarna tar tillvara deras synpunkter och att de faktiskt påverkar undervisningen. I Skolenkäten våren 2018 hade såväl pedagogisk personal som elever i årskurs 9 vid Arenaskolan högre resultat på frågeområdet *Delaktighet och inflytande* jämfört med genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter.⁵

I intervjuer med lärare och skolläda framkommer flera exempel på att eleverna i undervisningen får reflektera över sitt eget lärande och utveckla sin förmåga att ta ansvar för sin inläring och sitt arbete i skolan. Lärarna ger i undervisningen eleverna möjlighet till reflektion, exempelvis genom att lärare ställer öppna frågor där det inte finns ett givet svar eller utvärderingsfrågor som eleverna inte ska besvara utan endast tänka på. Lärarna arbetar med att visa och låta eleverna använda olika strategier för inläring, exempelvis olika läs- och skrivstrategier eller olika sätt att lösa uppgifter. Ett annat exempel är att lärarna låter elever förklara uppgifter för klasskamrater.

Stimulans och utmaning i undervisningen utifrån varje elevs behov och förutsättningar

Undervisningens innehåll och arbetssätt anpassas i stora delar så att den stimulerar och utmanar eleverna utifrån varje enskild elevs behov och förutsättningar. Lärarna ger stöd till elever som behöver det för att nå kunskapskraven, men ger i mindre mån utmaningar till elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Detta framgår av intervjuer med lärare, elever, elevhälsa och skolläda. När lärarna utformar undervisningen utgår de från varje elev och eleverna får arbeta på olika sätt eller med olika innehåll och svårighetsgrad så att undervisningen utmanar eleverna i relation till den kunskapsnivå de befinner sig på. Lärarna arbetar mycket med att ge stöd till elever som behöver det och har en kontinuerlig samverkan med elevhälsan i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Det finns också extrauppgifter för elever som blir klara snabbt. I intervjuer med lärare, elevhälsa och skolläda framgår dock att

⁵ Pedagogisk personal vid Arenaskolan hade indexvärdet 6,7 och elever i årskurs 9 hade indexvärdet 6,6. Detta kan jämföras med samtliga medverkande skolenheter, där personal hade indexvärdet 5,4 och elever indexvärdet 5,3.

lärarnas arbete med att ge utmaningar till elever som når långt i sin kunskapsutveckling har mindre fokus till följd av tidsbrist. För att utveckla arbetet med utmaningar har skolledningen inlett ett projekt om högpresterande elever och målet är att det ska resultera i ett arbetsmaterial som lärare kan använda i undervisningen.

Inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation

Granskningen talar för att lärarna har höga förväntningar på eleverna, men att det samtidigt finns behov av att öka medvetenheten om vikten av att stärka elevernas självförtroende och motivation. I intervjuer med elever och lärare framkommer att lärarna förmedlar att de tror att eleverna kan nå långt i sin kunskapsutveckling, till exempel genom att ge eleverna uppmuntran, beröm och positiva kommentarer. Lärarna beskriver att de stärker elevernas självförtroende och motivation bland annat genom att bygga relationer med eleverna. I skolenkäten våren 2018 hade dock pedagogisk personal vid Arenaskolan inom frågeområdet *Tillit till elevens förmåga* avseende påståendet "Mina elever vill utvecklas och prestera bra i skolan" lägre resultat jämfört med genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter.⁶ I intervjuer menar lärare att resultatet ska förstås så att lärarna vet att eleverna har låga förväntningar på sig själva och att lärarna måste anstränga sig för att höja elevernas egen förväntan på sig själva. Flera lärare uppger att många elever har lågt självförtroende. I intervju med elever framkommer exempel på att det finns elever som är rädda för att svara på frågor inför klassen och för att göra fel. Några lärare och skolledningen beskriver också att det finns en antipluggkultur och en tendens att elever "tycker att det är ok att ha E i betyg" om andra elever runt omkring har det. I dokumentationen av skolans prognosarbete våren 2018 framgår att det finns en oro kring att i synnerhet pojkar nöjer sig med ett lägre betyg och att eleverna utifrån bristande motivation inte når sin fulla potential. Förenklat kan sägas att skolans kunskapsresultat ligger i nivå med genomsnittet i riket avseende andel elever som når godkända betyg och får behörighet till gymnasiet, samtidigt som eleverna i lägre grad når de högre betygsstegen.⁷ Det finns, liksom i riket i stort, skillnader i

⁶ Pedagogisk personal vid Arenaskolan hade indexvärde 6,4 och samtliga medverkande skolenheter indexvärde 7,6.

⁷ Läsåret 2017/18 var andelen elever i årskurs 9 vid Arenaskolan som var behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram 85,4 vilket kan jämföras med genomsnittet i riket 84,4 procent. Andelen elever som uppnådde kunskapskraven i alla

kunskapsresultaten utifrån föräldrarnas utbildningsnivå och andelen elever med eftergymnasialt utbildade föräldrar är lägre jämfört med genomsnittet i riket.⁸ Rektorn uppger att skolan har ett stort upptagningsområde och att eleverna har olika bakgrund och att det kompensatoriska uppdraget därför är viktigt. Det framkommer ett exempel på en insats som studie- och yrkesvägledare gjort för att stärka elever genom att vidga deras vy, men detta har varit en insats för ett litet antal elever. Enligt rektorn behöver skolan sätta mer fokus på att öka elevernas motivation.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att öka medvetenheten om hur lärarna kan göra i undervisningen för att bidra till att stärka elevernas självförtroende och motivation.

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Enligt läroplanen ska läraren stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.

Motivation beskrivs i forskning som en process där individen ställer värdet av att anstränga sig för att klara en uppgift eller uppnå ett mål mot sannolikheten att framgångsrikt slutföra uppgiften eller nå målet. Motivationen att delta i en lärandeprocess ökar om eleven upplever att arbetsprocessen leder till att hen

ämnen var 70,1 procent och motsvarande siffra för riket var 75,6. Genomsnittligt meritvärde vid Arenaskolan var 209,8 och genomsnittet i riket 228,7.

⁸ Läsåret 2017/18 för årskurs 9 vid Arenaskolan var andelen elever som uppnått kunskapskraven och vars föräldrar har förgymnasial eller gymnasial utbildning 63,5 och andelen elever som uppnått kunskapskraven och vars föräldrar har eftergymnasial utbildning var 90 procent. Motsvarande siffror för riket var 65,8 respektive 87,2. Andelen elever med eftergymnasialt utbildade föräldrar var vid Arenaskolan 43 procent och genomsnittet i riket 58 procent.

bekräftar sin egen förmåga och sig själv eller blir bekräftad av andra. Utsikten att framgångsrikt lösa ett problem eller uppnå olika mål påverkas av individens motivationsgrad, som i sig påverkas av den lärandemiljön eleven befinner sig i, uppgifters karaktär, individens välmående, självbild och tro på egen förmåga att klara en uppgift samt tidigare erfarenheter och relationer till andra. Lärare kan bidra till att öka elevers motivation på olika sätt. Om läraren tror att eleven kan lyckas ökar elevers motivation och därmed möjligheten att nå målen. Lärare behöver kommunicera höga, men realistiska mål och förväntningar på elever. För att öka elevernas motivationsgrad bör lärare börja med enkla mål som eleverna kan nå. När individer upplever att de lyckats klara vissa mål ökar deras motivation. Om eleven kan se ett samband mellan en skoluppgift och världen utanför skolan kommer dess motivation att påverkas i positiv riktning. Det också viktigt att göra de mest rutinmässiga uppgifterna mer roliga, spännande och intressanta.⁹

Skolinspektionen rekommenderar att skolan ökar medvetenheten kring hur lärarna kan göra för att i undervisningen stärka elevernas självförtroende och motivation.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas *i flera delar* av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

⁹ Lozic, V. (2015) Motivation en viktig nyckel till elevers skolframgång, se <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/motivation-en-viktig-nyckel-till-elevers-skolframgang>

Sammanfattande skäl för bedömningen

Skolan bedriver ett aktivt och medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan och vidtar ändamålsenliga åtgärder som har positiva effekter. Granskningen talar för att elevernas trygghet på skolan har förbättrats jämfört med föregående läsår.

Granskningen visar att det mestadels är god studiero på lektionerna så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men att det i några elevgrupper och på vissa lektioner förekommer bristande studiero. Skolan bedriver ett samlat arbete med att skapa studiero, men de gemensamma strategier och förhållningssätt som skolans personal kommit överens om upprätthålls inte fullt ut. Skolinspektionen bedömer därför att skolan behöver inleda ett utvecklingsarbete i denna del. Nedan följer skälen för bedömningarna i varje del som granskats inom området.

Skolans arbete med att skapa trygghet

Det finns ett aktivt och medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan. I det främjande arbetet strävar skolan efter att eleverna ska ha inflytande i frågor som rör skolmiljöns utformning, till exempel genom att elever deltar i elevråd, matråd och likabehandlingsgrupp samt i utarbetande av skolans ordningsregler. Skolan arbetar också för att det ska finnas aktiviteter för eleverna under lektionsfri tid och hög vuxennärvaro, exempelvis finns ett bemannat uppehållsrum, en öppen frukostmatsal samt ett elevfik som elever i årskurs 9 har hand om. Vidare är lärarna rastvakter, elevhälsans personal har kontor placerade i korridorerna och det finns personal (lärteamstödare) som arbetar med att skapa meningsfull sysselsättning för elever på raster. Ytterligare ett exempel är att ansträngningar görs för att hitta lämpliga vikarier, vilket enligt lärare bidrar till en lugnare skolmiljö då färre lektioner behöver ställas in.

Granskningen visar att skolan i det förebyggande arbetet vidtar ändamålsenliga åtgärder som har positiva effekter. Skolan kartlägger elevernas trivsel och trygghet bland annat genom elevenkäter, trygghetsvandringar och hälsosamtal. Resultatet av kartläggningen analyseras för att synliggöra om det finns behov av insatser på något område. Under höstterminen 2018 har skolan exempelvis vidtagit åtgärder för att förbättra språkbruket och kuratorn har genomfört insatser. Skolan har också förbättrat systematiken i arbetet med att anmäla, utreda och åtgärda kränkande behandling. Skolledningen följer tillsammans med skolans trygghetsteam upp anmälningar om kränkande behandling i syfte att uppmärksamma elever, platser eller situationer som återkommer och vid behov sätta in åtgärder. Intervjuer med elever, lärare och skolledning talar för att åtgärderna har god effekt.

I granskningen framkommer indikationer om att elevernas trygghet på skolan har förbättrats. Intervjuade elever säger de känner sig trygga på skolan, men att de tror att

det kan finnas elever som inte känner sig trygga. I Skolenkäten våren 2018 hade elever och pedagogisk personal vid Arenaskolan något lägre resultat på frågeområdet *Trygghet* jämfört med genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter¹⁰. I intervjuer beskriver elever, lärare och skollädares att elevernas trygghet på skolan har förbättrats jämfört med föregående läsår. Eleverna beskriver att lärarna har blivit tydligare med regler, exempelvis om språkbruk. Det framkommer också att vuxna på skolan agerar om de får reda på att en elev känner sig kränkt. Rektorn uppger också att skolan ser en minskning i antalet anmälningar om kränkande behandling.

Skolans arbete med att skapa studiero

I skolenkäten våren 2018 hade elever och personal vid Arenaskolan även inom frågeområdet *Studiero* lägre resultat jämfört med genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter¹¹. Vid granskningen framkommer att det mestadels är god studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men att det i några elevgrupper och på vissa lektioner förekommer bristande studiero. Detta beskriver samtliga intervjugrupper. Eleverna beskriver att bristande studiero kan bestå i att elever pratar, kastar papper och sudd, rör på sig i klassrummet eller går in och ut från klassrummet. Rektorn ser till att insatser för att förbättra studieron genomförs i några klasser.

Skolan bedriver ett samlat arbete med att skapa studiero och skolan har skapat gemensamma rutiner och arbetssätt, bland annat ordningsregler. Ett exempel är att mobiltelefoner lämnas in vid lektionsstart. Lärarna samverkar kring studiero och skollädares ger ledning kring vilka frågor som ska diskuteras. Dock framkommer av granskningen att gemensamma strategier och förhållningssätt inte upprätthålls fullt ut. Eleverna uppger till exempel att det förut har varit fasta placeringar för eleverna i klassrummet, men att alla lärare inte håller fast vid detta. Vidare uppger elever att på vissa lektioner kan elever som tappat koncentrationen få gå ut från klassrummet en stund vilket leder till att eleverna går runt och stör i andra klassrum. Eleverna uppger också att elever som stör får gå till grupprum för då blir det lugnare i klassrummet.

¹⁰ Vid Arenaskolan hade elever i årskurs 9 indexvärde 7,4 och pedagogisk personal hade indexvärde 7,2. Genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter var för elever indexvärde 7,8 och för pedagogisk personal indexvärde 7,9.

¹¹ Vid Arenaskolan hade elever i årskurs 9 indexvärde 4,5 och pedagogisk personal hade indexvärde 6. Genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter var för elever indexvärde 5,3 och för pedagogisk personal indexvärde 6,8.

Skolledning och elevhälsa beskriver att det finns svårigheter med att hålla arbetet levande och att de känner till att förhållningssätten inte är lika i klassrummen.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att skolans rektor tillsammans med lärare och annan skolpersonal reflekterar över och omprövar hur gemensamma strategier och förhållningssätt i det samlade arbetet med att skapa studiero på skolan fungerar.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I förarbetena till skollagen anges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Det är skolans, och ytterst rektorns ansvar att skapa en sådan skolmiljö. Det förebyggande arbetet är centralt; att elever, lärare och annan skolpersonal känner ett gemensamt ansvar för att skapa trygghet och studiero och har respekt för varandra i skolan (prop. 2009/10:165, s. 319f).

Ett samlat arbete som leds av rektorn är centralt för att skapa goda förutsättningar att bedriva en undervisning som präglas av studiero. I detta ingår att se till att processer, överenskommelser och rutiner är tydliga för lärarna och att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om viktiga gemensamma strategier och förhållningssätt. För rektor är lärarnas upplevelse av hur detta fungerar en viktig utgångspunkt för reflektion och omprövning. Utgångspunkten bör vara att problem som upptäcks i första hand inte ska betraktas som elevrelaterade utan sättas i ett organisations- och undervisningsperspektiv. Rektorn behöver visa på vikten av att lärare diskuterar regler och överenskommelser i elevgruppen och bygger relationer. Rektors arbete bör även inriktas mot enskilda lärares ledarskap och förmåga att i undervisningen omsätta läroplanens och kursplanernas innehåll och intentioner. I de

fall eleverna ger uttryck för att de inte har studiero och att andra elever stör dem behöver rektor och lärare tillsammans söka orsakerna till detta i undervisningen.¹²

Skolinspektionen rekommenderar att skolans rektor tillsammans med lärare och annan skolpersonal reflekterar över och omprövar hur gemensamma strategier och förhållningssätt i det samlade arbetet med att skapa studiero på skolan fungerar. Vidare att ett förbättringsarbete inleds om behov framkommer.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skäl för bedömningen

Rektorn ser till att lärarna har förutsättningar att regelbundet samverka med varandra kring bedömning och betygssättning och att lärarna använder sig av olika metoder för att kvalitetssäkra sina betyg. Dock är rektorns analys av betygssättningen begränsad. Även om rektorn har kännedom om avvikelser som finns för rektorn i liten omfattning diskussioner med lärare i syfte att finna förklaringar till dessa. Skolinspektionen bedömer därför att skolan behöver inleda ett utvecklingsarbete i denna del. Nedan följer skälen för bedömningarna i varje del som granskats inom området.

Förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning

Rektorn ger lärarna förutsättningar att regelbundet samverka med varandra kring bedömning och betygssättning och ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att kvalitetssäkra sina betyg. Rektorn ser till att det finns mötesstrukturer för

¹² Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen.

samverkan i ämneslagen kring lärarnas arbete med bedömning och betygsättning och instruktioner för vad som ska diskuteras framgår av skolans års hjul. Ibland deltar också skolledningen i möten då lärarna diskuterar bedömning. Exempelvis kan det handla om att diskutera hur styrdokumentet ska tolkas eller hur elevarbeten ska bedömas utifrån kunskapskraven. Skolan använder nationella prov och har rutiner för sambedömning av dessa. Alla lärare har tillgång till Skolverkets bedömningsportal. Obehöriga lärare får kontinuerligt hjälp av behöriga lärare i arbetet med bedömning och mentorer kontrollerar obehöriga lärares betygsättning.

Rektorns uppföljning och analys av lärarnas bedömning och betygsättning

Rektorn analyserar i begränsad omfattning eventuella avvikelser i lärarnas bedömning och betygsättning, exempelvis skillnader mellan slutbetyg och resultat på nationella prov, mellan olika ämnen eller mellan kön. Även om rektorn har kännedom om avvikelser som finns genomför rektorn i liten utsträckning analyser och diskussioner med lärare i syfte att finna förklaringar till dessa. Det förekommer att lärarna deltar i analyser av exempelvis skillnader mellan nationella prov och betyg, men inte systematiskt. Detta visar intervjuer med rektorn och lärare. Av officiell statistisk framgång exempelvis att det läsåret 2016/17 var avsevärt stor andel som fick högre slutbetyg jämfört med provbetygen i det nationella provet i matematik.¹³ Rektorn har kännedom om detta och att samma tendens funnits tidigare år. Rektorn har därför satt in förbättringsinsatser i matematik i form av ökad lärarresurs. Någon fördjupad analys av vad avvikelser kan bero på och om de är motiverade har inte gjorts. Rektorn förklarar också att det funnits svårigheter med de tekniska förutsättningarna att sammanställa underlag för fördjupade analyser av resultaten.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygsättning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

¹³ I matematik var andelen elever i årskurs 9 vid Arenaskolan som fick högre slutbetyg jämfört med provbetyget 79,2 procent vilket kan jämföras med 40,1 procent i riket i stort.

- Att rektorn har rutiner för att analysera betyg och nationella prov ur olika perspektiv för att säkerställa att betygen är rättvisa och likvärdiga och att de nationella proven särskilt har beaktats.

I skollagen anges att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Detta innebär att rektorn har ett särskilt ansvar för att främja en rättssäker betygssättning (prop. 2009/10:165, s. 299). Enligt Skolverkets allmänna råd bör rektorn säkerställa att det finns förutsättningar för att sammanställa betyg och nationella provbetyg i syfte att möjliggöra ändamålsenliga analyser av resultaten, samt tillsammans med lärarna följa upp betyg och nationella provbetyg inom skolenheten så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg.¹⁴

Skolinspektionen anser att rektorn behöver utveckla arbetet med att tillsammans med lärarna analysera om det finns avvikelser mellan till exempel betyg och nationella provbetyg i olika undervisningsgrupper. Det kan även handla om att ta reda på om det finns samband mellan avvikelser och till exempel kön eller socioekonomiska faktorer. Rektorn kan också analysera betygsfördelningen mellan olika elevgrupper i ett ämne där det inte finns nationella prov. Om avvikelser förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte. Rektorn behöver vara särskilt uppmärksam på återkommande mönster i avvikelserna.

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Veronica Bonivart Säfström
Beslutsfattare
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Linnéa Lundberg

Linnéa Lundberg
Föredragande
Signerat av: Linnéa Lundberg

I handläggningen av ärendet har även utredaren Anders Holmgren medverkat.

¹⁴ Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning, SKOLFS 2018:247.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn och två biträdande rektorer (skolledningen).
- Sex lektionsobservationer.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 3 december 2018 och den 5 december 2018. Besöket genomfördes av utredarna Linnéa Lundberg och Anders Holmgren.

Arenaskolan är en grundskola med ca 450 elever i årskurserna 7–9. I Arenaskolans lokaler finns även grundsärskola. Skolenheten leds av en rektor och två biträdande rektorer. Skolans lärare är organiserade i lärteam och i ämneslag.

Skolan ligger i anslutning till kommunens idrottscentrum, med närhet till en isstadion och andra idrottsanläggningar.